

ΕΣΤΙΑ

Παύλος
Π.
Στ.
ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

1878

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑ
ΛΑΥΡΕΙΟΥ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

ΑΘΗΝΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας, 'Οδός Σαβίου, 6

1878

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πέμπτος

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 ἰανουαρίου ἐκαστοῦ ἔτους καὶ εἰς ἑξαμήνου.—Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὀδὸς Σταδίου, 6.

12 Φεβρουαρίου 1878

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΜΑΝΘΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Μάνθος Οικονόμος

Ὁ Μάνθος Οικονόμος, γραμματεὺς τοῦ Ἀλλή Πασᾶ, οὗ ἡ σύνεσις εἶχε καταστῆ παρομιμακῆ, —γνωστὴ εἶνε ἡ ἡπειρωτικὴ παροιμία «Τοῦτο ὁ κὸρ Μάνθος», ταυτῆσμος τῶ ἰσχυροῦ ἔργου τῶν ἀρχαίων, —σπουδαίαν κατέχει ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος θέσιν, οὐ μόνον διότι ἡ μεσολάβησις αὐτοῦ μέγα δυναμένου παρὰ τῶ ἑξίρη πολλοὺς τῶν ἁπογενομένων ἔσωσε κατὰ διαφόρους περιστάσεις, ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τῆς ὑπηρεσίας πρὸ πάντων, ἣν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν προσήνεγκε, μυσίας εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρίαν τοὺς πλειστοὺς τῶν ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ δεσπότητος τῶν Ἰωαννίνων ὑπηρετούντων Ἑλλήνων, ὧν διαπρεπέστεροι εἰσὶν ὁ Καραϊσκάκης, ὁ Ἀνδρουτζος, ὁ Γρίβας κλπ. Ὁ Μάνθος κατ' ἣν στιγμὴν ἀπεκλείσθη ὁ Ἀλλῆς συνελήθη ὑπὸ τῶν Σουλτανικῶν καὶ ἐκαρτομήθη ἐν Μετσόβῳ.—Τὸ πρῶτότυπον τῆς ὑπογραφῆς του ἀπεστάλη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ κ. Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου.

Ε. τ. Α.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΑΡΡΟΥΣ

Ἐκ τῶν τοῦ Καμουήλ Σιμλίου.

Ἡ τρικυμία κατὰδεικνύει τὴν ἐπιθεξιότητα τοῦ ναύτου ἢ ἀνδρεία τοῦ στρατιώτου μετρεῖται ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης. Ἐν ταῖς στιγμαῖς δὲ μᾶλλον τῶν κινδύνων διδασκόμεθα νὰ γνωρίζωμεν κάλλιον τοὺς ἀνθρώπους.

ΔΑΝΙΥΔ.

Ἐὰν διανοεῖσαι νὰ ἐπιχειρήσῃς εὐγενῆ ἐπιχειρήσῃς, καὶ νὰ μὴ ἀποκάμῃς μέχρι τῆς ἐπιτυχούς αὐτῆς ἀποπερατώσεως, πρέπει ἡ καρδιά σου νὰ συντριβῇ ἐν τῷ ἀγῶνι. Ἐὰν δύνῃσαι νὰ ὑπερνικήσῃς οἰονδήποτε πρόσκομμα, τότε ἡ ὄρα ἤγγικε.—Θάρρος γενναία ψυχὴ! Σὺ θὰ λάβῃς τὴν ἀμειβὴν, Σὺ θὰ φθάσῃς εἰς τὸν σκοπόν.

Κ. ΜΑΚΑΥ.

Τὸ ἠρωικὸν παράδειγμα τῶν παρελθόντων χρόνων εἶναι ἡ κυρία πηγὴ τοῦ θάρρους ἐκείνης γενεᾶς. Οἱ ἄνθρωποι βαδίζουσιν ἡρέμα πρὸς τὰς ἐπικινδυνώδεστερας τῶν ἐπιχειρήσεων,

ἐλκόμενοι πρὸς τὰ πρόσω ὑπὸ τῆς σκιᾶς τῶν γενναίων, οἵτινες δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ζωῇ.

ΠΙΕΡΣ.

Ὁ κόσμος ὀφείλει πολλὰ εἰς τοὺς ἀνδρείους ἄνδρας καὶ γυναῖκας. Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τῆς φυσικῆς βίωσιν, ἐν ἣ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξισωθῶμεν πρὸς τὰ ζῷα. Ὁ γενναῖος, ὁ σιωπηλῶς ἐργαζόμενος, ὁ ὑπιστάμενος πολλὰς πικρίας ἐκ τοῦ πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ καθῆκον ἔρωτος, πράττει ἔργα ἠρωικώτερα τῶν ἔργων τῆς φυσικῆς ἀνδρείας, ἣν ἀνταμείβουσι διὰ τιμῶν καὶ ἀξιομάτων ἢ διὰ δαφνῶν συνήθως ἐβαμμένων εἰς τὸ αἷμα.

Ἡ ἠθικὴ τόλμη χαρακτηρίζει τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖον τοῦ ἀνδρός καὶ τῆς γυναίκος· ἡ τόλμη τοῦ λέγειν τὸ ἀληθὲς, τοῦ εἶναι δίκαιον καὶ ἔντιμον, τοῦ ἀνθίστασθαι εἰς τὸν πειρασμὸν καὶ τοῦ ἐκπληροῦν τὸ καθῆκον. Ἄνθρωπος ἢ γυνὴ μὴ κάτοχοι τῆς ἀρετῆς ταύτης δυσκόλως δύνανται νὰ διατηρήσωσι τὰς λοιπὰς.

Ἐκάστη πρόοδος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἀνθρώπων παρήχθη ἐν τῷ μέσῳ δυσχερειῶν καὶ ἀντιδράσεων. Ἀπεπερατώθη δὲ καὶ ἐσερεώθη δι' ἀνθρώπων ἀτρομήτων καὶ καρτερικῶν, ὑπερτερούντων τὸν πλησίον κατὰ τὸν νοῦν. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ μεγάλοι ἐφευρεταί, οἱ μεγάλοι φιλοπάτριδες ἄνδρες καὶ οἱ μεγάλοι ἐργάται. Οὐδεμίαν ἴσως ἀρετὴν ἢ διδασκαλίαν ὑπέδειξαν, ἥτις ὅπως ἀναγνωρισθῆ δὲν εἶχε νὰ παλαίσῃ κατὰ τῆς σκοφαντίας, τῆς διαβολῆς καὶ τῆς καταδωξέως. «Πανταχοῦ, λέγει ὁ Χάινε, ὅπου μέγας νοῦς ἐξήνεγκε τὰς ἰδέας του, ἀπῆντησε τὸν κρανίου τόπον.»

Οἱ Ἀθηναῖοι καταδίκασαν τὸν Σακράτην νὰ πῆ τὸ κώνειον διότι αἱ διδασκαλίαι αὐτοῦ ἦσαν ἀντίθετοι πρὸς τὰς προλήψεις καὶ πρὸς τὰς φατρίες τῶν χρόνων ἐν οἷς ἔζη. Κατηγορήθη δτι διέφθειρε τὴν νεολαίαν τῶν Ἀθηναίων ἐξεγείρων αὐτὴν κατὰ τὸν πολιούχων θεῶν, τῶν ἀνεγνωρισμένων ὑπὸ τῆς πολιτείας. Εἶχε δὲ τὴν γενναϊότητα νὰ καταφρονήσῃ οὐ μόνον τὴν τυραννίαν τῶν δικαστῶν του, οἵτινες καταδίκασαν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τὸν δῆμον, ὅστις δὲν ἠδύνατο νὰ νοήσῃ τὴν διδασκαλίαν του.

Πόσοι δὲ μεγάλοι ἄνδρες καὶ ἰδεολόγοι δὲν κατεδιδώθησαν ἐν δόγματι τῆς θρησκείας!

Ὁ Γαλιλαῖος εἶναι εἰς τούτων, ὁ Ρογῆρος

και να εξευτελιση τὸ ἦθος τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν. Αἱ συνειδήσεις ἐγένοντο ἐλαστικαί. Ἐν τῇ βουλῇ σήμερον ὑπάρχει μία γνώμη, καὶ ἐν τοῖς θεωρείαις μία ἄλλη. Περιποιῶνται πολλοὶ ἐκ τοῦ βήματος τὰς πεπλανημένας γνώμας καὶ τὰς προλήψεις τοῦ πλήθους, τὰς ὁποίας ἰδιαιτέρως καταφρόνουσιν. Αἱ ἀλλαγαὶ τῶν κυβερνήσεων, (αἱ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν κομμάτων πάντοτε συμβαίνουσαι), εἶναι αἰφνύδιαι. Ἐν μέσῳ δὲ τούτων μάλιστα διακρίνεται ἡ ὑποκρισία.

Ἡ αὐτὴ δὲ ἠθικὴ ἀνανδρία ἐπικρατεῖ καὶ εἰς τὰ ἄνω καὶ εἰς τὰ κάτω στρώματα. Ἡ ὑποκρισία καὶ ἡ δουλικότης τῶν ἄνω ἀκολουθεῖται ὑπὸ τῆς ὑποκρισίας καὶ δουλικότητος τῶν κάτω. Ἐὰν αἱ ἀνώταται τάξεις δὲν ἔχωσι τὸ θάρρος τὰ εἰπωσι τὴν γνώμην των, τί δύναμεθα νὰ περιμείνωμεν ἐκ τῶν κατωτάτων!

Ἡ δημοτικότης οὐα τὴν σήμερον ὑπάρχει δὲν εἶναι πρόβλημα ὑπὲρ τοῦ ἔχοντος αὐτῆς, ἀλλὰ κατ' αὐτοῦ. Ὅταν ἡ δημοτικότης ἀποκτάται διὰ τῆς κολακείας τοῦ δήμου, διὰ τῆς ἀποκρίψεως ἀπ' αὐτοῦ τῆς ἀληθείας, ὅταν τις ὑπηρετῇ γράφων ἢ διμιλῶν τὰς ταπεινότερας τοῦ πλήθους ὁρέξεις, καὶ ὅταν τὸ δὴ χειρίστον ἐμπνέη εἰς αὐτὸ τὸ μῖσος πρὸς ἄλλας κοινωνικὰς τάξεις, αὐτὴ ἡ δημοτικότης πρέπει νὰ εἶναι βδελυκτὴ εἰς πάντα ἐντιμον ἀνθρώπον.

Οἱ ἔχοντες καθαρὸν χαρακτῆρα ἔχουσι τὸ θάρρος νὰ λέγωσι τὴν ἀλήθειαν καὶ ὅταν αὕτη εἶναι ἀντιδημοτικὴ.

Ἡ τόλμη τοῦ ἐκφράζειν τὴν ἰδίαν γνώμην εἶναι εἰς τῶν ζωτικῶν ἔρων τῆς αὐτοτελείας τοῦ χαρακτῆρος. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται νὰ ἔχη τις ἰδίαν πεποιθήσεις καὶ νὰ μὴ εἶναι ἡ σκιά ἢ ἡχῶ ἄλλου, πρέπει ν' ἀσκῇ ἰδίαν ἀρετὰς, νὰ ἔχη ἰδίαν σκέψεις, καὶ νὰ ἐκφράξῃ τὰ ἴδια αἰσθήματα. Πρέπει νὰ συζητῇ τὰς ἰδίας γνώμας καὶ νὰ σχηματίζῃ ἀπ' ἑαυτοῦ πεποιθήσεις. Εἶναι ἄρθον τὸ λεγόμενον ὅτι ὁ μὴ τολμῶν νὰ ἔχη ἰδίαν γνώμην εἶναι ἀνανδρὸς, ὁ μὴ θέλων δὲ νὰ ἔχη ἄκνηρδος, καὶ ὁ μὴ δυνάμενος νὰ ἔχη ἀνόητος.

Ἀκριβῶς δὲ ὅταν πρόκειται νὰ ἐπιδειξώσι τινες ταιαύτην γενναίότητα καὶ ἀδυνατοῦσιν ἐκτίθενται ἐνώπιον τῶν φίλων των, διαψεύδοντες τὰς ἐλπίδας αὐτῶν. Οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι φθάνουσι μέχρι τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἀλλ' ἀνά πᾶν βῆμα τὸ θάρρος αὐτῶν ἐκλείπει. Στεροῦνται ἀποφασιστικοῦ πνεύματος, θάρρους, ἐπιμονῆς. Ὑπολογίζουσι τοὺς κινδύνους, καταμετροῦσι τὰς μεταβολὰς, μέχρις οὗ ἡ κυριωτάτη στιγμή τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἔργου παρέλθῃ, ἴσως πολλάκις διὰ παντός.

Οἱ ἀνδρεῖοι ἄνδρες καὶ θαρραλεῖοι διευθύνουσι καὶ κυβερνοῦσι τὸν κόσμον. Οἱ ἀνίσχυροι καὶ οἱ δειλοὶ οὐδὲν καταλείπουσιν ὅπισθεν αὐτῶν ἔχοντες, ἐνῶ ὁ βίος ἀνδρῶς κεκτημένου εὐθύ-

τητα καὶ δραστηριότητα δύναται νὰ εἰκονισθῇ ὡς μετεώρου φωτεινὴ γραμμὴ. Τὸ παράδειγμα αὐτοῦ ἀκολουθοῦσιν, αἱ δὲ σκέψεις αὐτοῦ, αἱ γνώμαι, τὸ θάρρος ἐμπνέουσι τὰς ἐπομένους γενεάς.

Ὁ γενναῖος ἀνὴρ παρὰ πάντα ἄλλον εἶναι μετριοφύχτος, ἢ μάλιστα κατὰ φύσιν εἶναι τοιοῦτος· εἶναι γλυκὸς τὸ ἦθος καὶ ἱπποτικὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς του. Ἐν μέσῳ τῶν λυσιπδέστερων μαχῶν ἡ ἱστορία ἀφηγεῖται τοιαῦτα παραδείγματα ἱπποτισμοῦ. Οὕτως ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Δέστιγγεν, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς πάλης, ἢ ἢ ἱππικῶν Γάλλων ὤρμησε κατὰ συντάγματος Ἀγγλικῶν· ἀλλὰ κατ' ἴν στιγμήν ὁ Γάλλος ταγματάρχης ἔδραμε νὰ προσβάλλῃ τὸν ἀρχηγὸν Ἀγγλον παρετήρησεν ὅτι οὗτος ἦτο μόνόχειρ, μόνον τὰ χεῖρα τοῦ ἵππου του κρατῶν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς. Ὁ Γάλλος τοῦτο ἰδὼν ἐχαιρέτησε διὰ τοῦ ζήφους τὸν ἀντίπαλόν του καὶ παρήλαθε.

Διηγούνται ὅτι ὁ Κάρολος Ε' μετὰ τὴν πολιορκίαν καὶ ἄλωσιν τοῦ Βιττεμβούργ ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ, ἐπορεύθη νὰ ἴδῃ τὸν τάφον τοῦ Λουθήρου· ἐνῶ δὲ ἀνεγίνωσκε τὸ κεχαραγμένον ἐπ' αὐτοῦ ἐπιτύμβιον, εἰς τῶν δουλοπρεπῶν αὐλικῶν τῶν συνοδευόντων τὸν ἡγεμόνα, ἐπρότεινε αὐτῷ ν' ἀνοίξωσι τὸν τάφον καὶ νὰ διασκορπίσωσι τὰ ὄστα τοῦ αἰρετικοῦ· ὁ Κάρολος ἠρυσθίασεν ὑπὸ ἀγανακτῆσεως· Δὲν πολεμῶ κατὰ τῶν νεκρῶν, εἶπε· στυβασθήτε τὸν τόπον τοῦτον.

Οἱ μικροπρεπεῖς ἄνδρες στεροῦνται μετριότητος, γενναιότητος καὶ μεγαλοφυχίας. Ζητοῦσι νὰ ἐπωφεληθῶσιν ἐκ τῶν ἀδυναμιῶν τοῦ πλησίον, μικροπρεπέστατοι δὲ μάστιγα δεικνύονται ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀνεπιβίασθησαν εἰς ἀξιώματα διὰ μέσων οὐχὶ τῶσων ἐντίμων.

Ἐξ ἑσῶν εἶπομεν καθίσταται κατάδηλον ὅτι εἶναι μεγίστης σπουδαιότητος ἡ ὑπαρξίς γενναιότητος πρὸς μόρφωσιν ἠθικοῦ χαρακτῆρος. Ἐλεγε τις ποτὲ ὅτι κατὰ τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων του κυρίως ἐσπούδαζε νὰ συνειθίσῃ αὐτὰ νὰ μὴ φοβῶνται τίποτε περισσώτερον παρ' αὐτὸν τοῦτον τὸν φόβον. Δύναται δὲ τις διὰ τῆς ἀσκήσεως ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἔξιν τοῦ νὰ μὴ φοβῆται ὡς δύναται ν' ἀποκτήσῃ πᾶσαν ἄλλην ἀρετὴν.

Ὁ φόβος εἶναι πολλάκις ἀποτέλεσμα τῆς φαντασίας. Περὶ τῆς δεινῆς ὡς δυνάμεως ν' ἀπειλήσωσιν ἡμᾶς, τὰ ὁποῖα ὁμῶς σπανίως ἐνσκήπτουσι. Πολλοὶ ἄνθρωποι, ἱκανοὶ νὰ συγκεντρώσωσιν ὅλον αὐτῶν τὸ θάρρος ὅπως ἀγωνισθῶσι κατὰ τῶν κινδύνων τῶν πραγματικῶν καὶ νικήσωσι, καταβάλλονται καὶ παραλύουσιν ὑπὸ τῶν περὶ αὐτοὺς δειλῶν καὶ φαντασιοπλάκτων. Πρέπει ἐπομένως τὸν φόβον νὰ περιορίζωμεν αὐστηρῶς διὰ τῆς ἀγωγῆς, ἄλλως ὑποκειμένα εἰς

βλάβας, καὶ ἐπιβάλλομεν ἡμῖν βάρη, ἅτινα ἡμεῖς αὐτοὶ ἐπλάσαμεν.

Ἡ ἀγωγή σήμερον τῶν γυναικῶν δὲν περιλαμβάνει καὶ τὴν ἄσκησιν αὐτῶν πρὸς ὅ,τι γενναῖον καὶ θαρραλεόν, ὅπερ θέλει συντελεῖται εἰς εὐτυχίαν αὐτῶν καὶ εὐδαιμονίαν πλείοτερον τῆς σπουδῆς τῆς μουσικῆς, τῶν ξένων γλωσσῶν καὶ τῶν μαθηματικῶν. Ἐχομεν ἐναντίαν γνώμην τοῦ Ριχάρδου Στέλ, εἰπόντος ὅτι ἡ γυνὴ πρέπει νὰ διακρίνεται διὰ τοῦ «τρυφεροῦ φόβου» καὶ τῆς «ἡττονος θέσεως, ἅτινα καθιστῶσιν αὐτὴν θελατικὴν.» Τούναντιον ἡμεῖς θέλομεν τὴν γυναῖκα πλήρη θάρρους καὶ αὐτοβουλίας, διότι δι' αὐτῶν θέλει κατασταθῆ ἀρωγὸς τοῦ βίου, καὶ μάλλον ἀφέλιμος καὶ εὐτυχίς.

Ἡ δειλία οὐδὲν ἔχει τὸ ἐπαγωγόν, ὁ φόβος οὐδὲν τὸ θελατικόν. Πᾶσα ἀδυναμία εἴτε τοῦ πνεύματος εἴτε τοῦ σώματος εἶναι δυσμερφία οὐδὲν ἔχουσα τὸ διαφέρον. Τὸ θάρρος καθιστᾷ τὸ ἄτομον χάρειν καὶ ἀξιοπρεπές, ἐνῶ ὁ φόβος ὅπως δὴποτε καὶ ἀν ἐξηγηθῆ εἰκονίζει αὐτὸ ὡς ταπεινὸν καὶ μισητόν.

Ἡ μεγαλειτέρα τρυφερότης καὶ ἡ μεγίστη γλυκότης τοῦ ἦθους δύναται νὰ συνυπάρξωσι μετὰ τοῦ θάρρους. Ὁ Ἄρλ Σέφερ, ὁ μέγας ζωγράφος, ἔγραψε μιαν ἡμέραν εἰς τὴν θυγατέρα του· «Ἀγαπητὴ θυγατερ, προσπάθει νὰ ἔχῃς θάρρος ἱκανὸν καὶ τρυφεράν καρδίαν· δύο ἀρετὰς ἀληθεῖς τῆς γυναικός. Ἐκαστος ἄνθρωπος πρέπει νὰ προσπαρσκευάζῃ ἑαυτὸν πρὸς τὰς θλίψεις· εἰς δὲ μόνος τρόπος ὑπάρχει ὑποδοχῆς τοῦ μέλλοντος, τοῦ νὰ δεχώμεθα αὐτὴ ἀξιοπρεπῶς εἴτε κομίζει εὐτυχίαν εἴτε κομίζει δυστυχίαν. Οὐδέποτε πρέπει ν' ἀποβάλλωμεν τὸ θάρρος, διότι τοῦτο εἶναι ὅ,τι χειρίστον καὶ δι' ἡμᾶς καὶ δι' ἐκείνου, ὅς ἀγαπῶμεν. Πάλιν διαρκῆς εἶναι ἡ κληρονομία τοῦ βίου τοῦτου.»

Ἐν ταῖς ἀσθενείαις καὶ ταῖς θλίψεσιν οὐδεὶς δύναται νὰ ὑποφέρῃ πλείοτερον τῶν γυναικῶν. Ἡ πείρα κατέδειξεν ὅτι δύναται νὰ ὑποφέρωσιν ὡς οἱ ἄνδρες βαρείας δοκιμασίας· καὶ ὅμως σήμερον ζητοῦσι διὰ τῆς ἀγωγῆς νὰ ἐμπνέωσιν εἰς αὐτὰς παιδικὴν δειλίαν καὶ ἰδιοτροπίας παραλόγους, βασιανιστήρια παρασκευάζοντες εἰς αὐτὰς τοῦ βίου.

Τὸ κάλλος τοῦ σώματος ταχέως παρέρχεται, ἀλλὰ τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ χαρακτῆρος ἀποκτᾷ νέα θέλητρα προόδου τῆς ἡλικίας.

Ἡ γενναιότης τῶν γυναικῶν καίτοι συνήθως ἐκδηλουμένη ὑπὸ παθητικῶν χαρακτῆρα εἶναι τι ἀληθές. Δὲν τυγχάνει μὲν τῶν χειροροτημάτων τοῦ κόσμου, διότι ἐκδηλοῦται ἐν τῇ μυστηριώδει ἡρεμίᾳ τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, ἐν τοῦτοις μνημονεύονται περιστάσεις ὑπομονῆς καὶ καρτερίας ἡρωικῆς γυναικῶν, αἵτινες διήγειρον τὸν θαυμασμὸν ὅλου τοῦ κόσμου.

Ἐπάρχουσι γυναῖκες διακριθεῖσαι οὐ μόνον διὰ τοῦ παθητικῆς αὐτῶν γενναιότητος, ἀλλὰ καὶ δι' ἀνδρικοῦ οὕτως εἰπεῖν ἡρωισμοῦ, ὅν ἐνέπνευσεν αὐταῖς τὸ αἶσθημα καὶ ἡ εὐγενὴς πόθος τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος.

Δὲν πρέπει δὲ μεταξὺ τῶν ἀπειρῶν παραδειγμάτων νὰ παραλίπωμεν τὸ παράδειγμα τῆς γενναιότητος τῆς Λαίδου Φραγκλίνου, ἧτις μετὰ καρτερίας ἀπαραδειγματίστου ἀνεζήτει ἀπανταχοῦ τὰ ἔχνη τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ὁποίου οὐδεμία ὑπελείπετο ἀμφιβολία. Ὅτε ἡ βασιλικὴ ἐταιρία τῆς γεωγραφίας ἀπεφάσισε νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν Λαίδου Φραγκλίνου τὸ διὰ τοῦς ἰδρυτὰς τῆς ἐταιρίας μετᾶλλον, ὁ Σιρ Βοδερικ Μουρξίαν παρετήρησεν ὅτι ἐν τῷ χρόνῳ τῆς μακρᾶς αὐτοῦ πρὸς τὸν Φραγκλίνον φιλίας ἀπειοῦκας ἐπήλθον περιστάσεις, ἐν αἷς παρετήρησε καὶ ἔθετο ὑπὸ δοκιμασίαν τὰς ἀγνὰς ἀρετὰς τῆς γυναικὸς αὐτῆς, ἧτις ἐδείχθη ἀξία τοῦ θαυμασμοῦ δλοκλήρου τοῦ κόσμου· «Οὐδέποτε ἐφάνη καταβεβλημένη ὑπὸ τῶν ἀποτυχῶν· ἐπὶ 12 ἔτη ἐλιπίουσα ἀνωφελῶς ν' ἀνεῖρη αὐτὸν, διετήρησεν ἐν ἑαυτῇ καρτερίαν καὶ ἀπαράμιλλαν ἀφοσίωσιν. Ἦδῃ δὲ ὅτε ἡ τελευταία θαλασσοπορία τοῦ Φόξ, ἧς ἤγειτο ὁ γενναῖος Μάκ Κλιντὸκ, φανερώς κατέδειξε τὰ δύο ταῦτα γεγονότα, ὅτι ὁ ἀνὴρ αὐτῆς διήλθεν εὐρείας θαλάσσης ἀγνώστους εἰς ἄλλους θαλασσοπόρους, καὶ ὅτι ἀπέθανεν ἀνακαλύπτων διόδον βορειοδυτικὴν, τῶρα, λέγω, ἡ προσφορὰ τοῦ μεταλλίου θέλει χειροκοπηθῆ ὑπὸ τοῦ ἔθνους ὡς μία τῶν ἀπειρῶν ἀμοιβῶν εἰς αἷς δικαιοῦται ἡ χήρα τοῦ περικλεοῦς Φραγκλίνου.»

[Καὶ ἡμεῖς δὲ οἱ σταχυολογοῦντες ἐκ τοῦ συγγράμματός τοῦ Σμάιλς τὰς ἠθικὰς αὐτοῦ γνώμας, δὲν πρέπει νὰ παρέλιθωμεν ἐν σιγῇ ὑπὸ τὴν ιδιότητα ἡμῶν ὡς Ἑλλήνων τὴν μνήμην τῶν μεγάλων ἐκείνων καρτερικῶν καὶ ἀληθῶς ἡρωικῶν γυναικῶν τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως, αἵτινες ἐν μέσῳ τῶν στερήσεων, τῶν θλίψεων, τῶν διωγμῶν, τῆς πείνης, τῆς γυμνάτης, ἐν μέσῳ τῶν μαχῶν καὶ τῶν κινδύνων οὐ μόνον παρηκολούθουν ἐνθαρρύνουσαι, περιθάλλουσαι, συμβουλεύουσαι συζύγους καὶ παῖδας, ἀλλὰ πολλαχοῦ καὶ παρὰ τὸ πλευρὸν αὐτῶν ἠγωνίζοντο καὶ ἀπέθνησκον. Ἀρόβως προσέβλεπον πρὸς τὸν θάνατον, τοῦτον προτιμῶσαι ἀδόξου καὶ δουλικῆς ζωῆς. Τὸ αἶμα δὲ ὅπερ ἔσπεισαν εἰς τὴν ἐλευθερίαν, εἰς μάτην δὲν ἔχυθη, ἀλλὰ καθηγήασε τὸ ἔργον τῶν υἱῶν αὐτῶν καὶ τῶν συζύγων. Ἡ ἱστορία μνημονεύουσα μετ' ἐπαίνων τὸ ὄνομά των, ἡ ποίησις ὑμνήσασα τὸν ἡρωισμόν των, ἡ τέχνη ἀπεικονίσασα τὸ ἡρωικὸν παράστημά των, κατέστησαν αὐτὰς ἀθανάτους].

Συνήθως ἡ ἀφοσίωσις τῶν γυναικῶν εἰς τὸ καθήκον, δεῖγμα γενναίου χαρακτῆρος, ἐκδηλοῦ-

γρο παρά την άλλη μέρα. Ἀπὸ δὲν ὁ βασιλέας πῶς μὲ τὰ φερμένα δὲν κάνει δουλειά, ἡγόγγυζε κ' ὁ κόσμος πῶς δὲν τ' ἔβρινε νὰ κάνουνε τὴ δουλειάν τωνε, ἔλα τὰ παπουτσίδικα κλειστά, χαμάλης δὲν ἠβρίσκουντανε, μωστραριτζής νὰ πουλή 'ς τὸ δρόμο δὲν ἠφαινούντανε, βγάξει ἄλλη διάταξι πῶς—«ν' ἀνοίξουνε πάλι ἔλα κατὰ πῶς πρῶτα, παπουτσίδικα, μωστραριτζήδες, χαμάληδες 'ς τὴ δουλειάν τωνε κ' ὁ μπαλωματῆς νὰ πάη 'ς τὸ ταχτικὸ.» Πέρνουνε τὸν καλὸ σου Νεσκιτζίν τόνε ντύνουνε στρατιωτικὰ μὲ χρυσὰ κουμπιὰ καὶ 'ς τὴν ὑπηρεσία. Αὐτὸς δὲν τὸν ἤκοφτεν ἄλλο παρά πῶς θὰ γείνη πὸ βραδυὸν ζεῦκι χωρὶς παρᾶ. Εἶντα μηχανεύεται; ξεπαρταλεῖ ἕναν του κουμπι πᾶει καὶ τὸ πουλεῖ κ' ἤκαμενε τὸ ζεῦκίν του 'σάν καὶ πρῶτα καὶ καλλίτερα. Περνε πάλ' ὁ βασιλέας ἀπόξω ἀπὸ τὸ σπίντιν του γιὰ νὰ 'δῃ εἶντα θὰ κάνη, ἀκούει πάλι χαβάδες, μανέδες—«μωρὲ τὸ μασκαρᾶ ποῦ ταῦρεν, ὀλημερῆς 'ς τὴν ὑπηρεσία;» μπαίνει μέσα.—«Μωρὲ καλὸ 'ς τὸ ναρίτικο, καλὸ 'ς τὸνε, ἔλα κάτσε, πάρε μεζέ, φάε. Κάθετ' ὁ βασιλέας καὶ τοῦ λέει:—«ἀμὲ τώρα; ἤκουσα καὶ σὲ βλέπω ἀπὸ τὴ φορεσιά σου πῶς σὲ βάλανε 'ς τὸ ταχτικὸ, ποῦ ταῦρηκες τὰ παραδάκια;»—«Μωρὲ χαρὰ 'ς τὸ ξεταχτή! ἕνα κουμπι μου ἠπούλησα ποῦ δὲν καλοφαίνεται; μωρὲ νὰ μοῦ λείψῃ τὸ ζεῦκι; . . . μωρὲ δὲν τρῶς μόνου κάθισαι καὶ βρωτῆς;» Πίνει πάλι μιὰ σταλιά ὁ βασιλέας καὶ φεύγει 'ς τὸ γενάτι λέει νὰ 'δοῦμεν ὡς πότῃ θὰ βαστᾶ αὐτό; Κάθε μέρα ὁ καλὸς σου στρατιώτης ἤβγανεν ἀπὸ ἕνα κουμπι, λέει εὐτὸ δὲ φαίνεται, τὴν ἄλλη εὐτὸ δὲν καλοφαίνεται, εἶντα χρειάζονται διπλαῖς σειραὶ κουμπιὰ; ἕνα ἕνα βγάνει τὴ μιὰ σειρά κ' ὄλο 'ς τὸ κρασί. Ἀπέκειο λέει «εἶντα χρειάζονται ὡς κάτω νὰ κουμπώνεται;» ἕνα ἕνα ἠπόμεινε ψιφίρι γιορντασι χωρὶς κουμπι. Ὅταν ἠσωθήκανε τὰ κουμπιὰ ἤβγαλενε καὶ τὴ λάμα τοῦ σπαθιοῦν του καὶ τὴν ἐπούλησεν κ' ἐκείνη. Ὁ βασιλέας ἤφεκεν νὰ περάσουνε κάμποσαις 'μέραις, λέει—«ἔ! ἀκόμη θὰ σώνουνται κουμπιὰ.» 'σάν ἠκουτούρενε πγιά πῶς δὲ θὰ πόταξε, ντόνεται πάλι τιπτίλι πᾶει τὸν ἀκούει, τὰ 'δία μπαίνει μέσα βλέπει σειρά μπουκάλαις γεμάταις κρασί, στρωμένη τραπέζαρια, ψωμιὰ, μεζέδες. Καθῶς τὸν εἶδεν ὁ Νεσκιτζίν λέει:—«Μωρὲ καλὸ 'ς τὸν, εἶντα μοῦ γίνεσαι τῶσαις ἀγραδυνιαίς; ἔλα κάτσε, φάε, πιε' ἀπόψε χαρὰς καὶ ζιαφρέτι.» Κάθετ' ὁ βασιλέας κάνει πῶς πίνει 'λιάνι, λέει—«μὰ καλὰ καὶ σοῦ σώνουνται ἀκόμη κουμπιὰ;»—«Δὲν ποτάζω, φτωχέ μου.»—«Ἀμὲ πῶς τὰ κατάφερες;»—«Πρᾶμ' ἕνα ποῦ δὲν ἤκανε νὰ σοῦ τὸ πῶ, μὰ σ' ἔχω πγιά ἀρκαντάση.

1. Ἐσπέρης.
2. Ἰσπολιπονταί, ἔχεις καὶ ἄλλω.

τὴν λάμα τοῦ σπαθιοῦ μου, ἔσορτ', ἐπούλησα κ' ἠγόρασα γιὰ 'δὲς τῶσαις μπουκάλαις καὶ μεζέδες γιὰ πεντέξη βραδυαίς. . . μόνου θὰ κωκοπιῆς; εἶντα σ' ἔχω γῶ, πνευματικὸ;» Τὴν ἄλλη μέρα ὁ βασιλέας ἐπιθεώρησι 'ς τὰ στρατέματα, 'ς τὴν μεγάλη πιάτσα. Ὅλοι ἤλουστράρανε τὰ κουμπιάν τωνε, τὰ σπαθιάν τωνε συγγορισμένοι ἠπάνα 'ς τὴν παράτα. Εἶντα νὰ κάμη κ' ὁ φλόος, 'ξυπνὸς ὄμως, βρίσκει δὲ ξέρω πῶς ψεύτικα κουμπιὰ, τὰ βάβγει' πελεκχ ἕνα ξύλο, τὸ κάνει 'σὰ σπαθί καὶ τὸ βάνει 'ς τὴ θήκη καὶ πᾶει 'ς τὴν παράτα, λέει—«νὰ μὲ ψαλαφήσουνε δὲ ἴνε;» Ὁ βασιλέας κατὰ πῶς ἠπαρταχτήκαν ὄλοι κ' ἠγύριζενε πῶς θὰ σοῖ 'δῃ, πᾶει καὶ κοντὰ 'ς τὸ Νεσκιτζίν' ἤκανε πῶς δὲν τόνε 'ξέρει, λέει—«νὰ βγάλῃς τὸ σπαθί σου καὶ νὰ πάρῃς τὸ κεφάλι τοῦ πλαίνου σου.» Ὁ καμμένος ὁ πλαίνος βεπετὶ μὲν ἐπάκουεν, μὰ ὁ βασιλέας τοῦ τῶπεν ἐπιτηδες γιὰτ' ἤξερενε πῶς δὲν εἶχενε σπαθί. Ἐκεῖνος, λέει,—«μὰ πῶς θὰ τὸ κάμω ποῦνε ἀδικο μαθές, εἶντα σοῦφταίξενε βασιλέα μου ὁ πλαίνος;» (ἂν εἶχενε σπαθί γιὰ χάζι τοῦ τῶκοβγενε, μὰ. . .)—«Πᾶρε του σοῦ λέω τὸ κεφάλιν του μὲ τὸ σπαθί σου γιὰτὶ θὰ τὸ πῶ ἐκεῖνοῦ νὰ πάρῃ τὸ 'δικό σου.» Ὅταν εἶδεν εὐτὸς ἔτσὰ τὰ χρειάστηκεν λέει—«Θεὸ θαμασμένε, ἂν ἦνε δίκιο νὰ πάρω τὸ κεφάλι τοῦ πλαίνου μου. . . εἶδὲ μὴς ξύλο νὰ γενῇ τὸ σπαθί μου», καὶ φῶρα τὸ ξύλο σπαθί. Νὰ 'δῃ ὁ βασιλέας τὴ μαστοριά λέει—«μωρὲ μπράβο σου», τὸν ἤκαμενε 'φτισιάλε μὲ λουφὲ κάθε μῆνα, λέει—«νὰ τόρα νὰ κάνῃς τὸ ζιαφρέτι σου χωρὶς ντράβαλα.»

ΣΗΜ. Τὸ ἂν τελει ἐπεισόδιον τῆς πωληθείτης σπάθης καὶ τῆς εὐτόχου τοῦ Νεσκιτζίν Γάμπρη ἀπαντήσεως εἶναι γινωστότατον, ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἀυστρίας Ἰωσήφ καὶ εἰς τὸν τῆς Ἰωσσίας ἀδιοκράτορα Νικόλαον ἢ π' ἄλλων.

ΚΟΚΚΟΙ ΚΟΙΝΟΥ ΝΟΟΣ

Ἡ συνήθεια τῶν δημοσίων ἀναγνώσεων δὲν εἶναι ἐλληνική τις ἰδιοτροπία, ἀλλὰ συρμός ἀκμάζων σήμερον πανταχοῦ τῆς ὑψηλοῦ. Μεταξὺ ὅμως τῶν ἐν Εὐρώπῃ συναθροίσεων καὶ τῶν ἡμετέρων ὑπάρχει διαφορὰ τις, ἣν νομίζω σπουδαίαν. Οἱ ἐκεῖ ἐν Συλλόγοις λαλοῦντες δύνανται νὰ διαιεθῶσιν εἰς δύο κατηγορίας, ἀκριβῶς ἀπ' ἀλλήλων κωχωρισμένας; εἰς εἰδικούς ἐπιστήμονας καὶ εἰς ἀπλοῦς ἀγορευτάς. Οἱ πρῶτοι τούτων, ὁσάκις παρίστανται πρὸ τοῦ ἀκροατηρίου, ὑποχρεοῦνται νὰ παραθέσωσιν αὐτῷ νέον τι γεγονός ἢ ἐξήγησιν γεγονότος, προῖον τῆς ἰδίας αὐτῶν παρατηρήσεως καὶ μελέτης, οὐ προσφέρουσι τὰς ἀπαρχὰς τοῖς ἀκροαταῖς, πρὶν ἐναποθέσωσιν αὐτὴ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ἐπιστή-

1. Ἄθλιος, φλογισμένος, ἀνεὶ φλόγος ὕψος φλοῖζω ἀνεὶ φλογίζω, φλόγω.
2. Ἀνησυχία, κόπος. Ἰσως τὸ γαλλ. travaillo.
3. Ἰσπολιπονταί, ἔχεις καὶ ἄλλω.

μης ἢ δ' ἐκθεσις ἀληθειῶν πρὸ πολλοῦ κεκτημένων καὶ ἀναμφισβητήτων δὲν θεωρεῖται ὡς ὑπαγομένη εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς ἐν Συλλόγῳ ὀμιλίας. Οὕτως, ἂν ἀναβαίνων τις ἐκεῖ τὸ θέμα ἐσπευδε νὰ πληροφρήσῃ τοὺς ἀκροαμένους περὶ τῶν κοιτασμάτων, ἐν οἷς ἀπαντῶνται συνήθως οἱ γαιάνθρακες, τῆς ὥρας τοῦ ἔτους καθ' ἣν καταπίπτουσι πυκνότεροι οἱ διάττοντες ἀστέρες ἢ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐκτίθηται αἱ πυρραμίδες, οὗτοι ἐδικαιοῦντο νὰ μεμψιμοιρήσωσιν ὡς ψευθεῖντες τῶν ἐλπίδων, διότι τὰ ἐκτιθέμενα αὐτοῖς, ὅσα χρήσιμα καὶ ἂν ὑποτεθῶσιν, ἠδύναντο νὰ εὐρωῖων ἀπόνως ἀπλοῦντες τὴν χεῖρα εἰς τὸ πρῶτον τυχὸν ἐγχειρίδιον ἢ λεξικόν. Καὶ τοιαῦται μὲν αἱ παρὰ τῶν εἰδικῶν σοφῶν ἀπαιτήσεις τοῦ ἀκροατηρίου τῶν δ' ἀπλῶν ἀγορευτῶν αἱ ὑποχρεώσεις, καὶ τοὶ διάφοροι κατὰ τὸ ποῖον, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐλαφρότεραι. Οἱ ῥήτορες οὗτοι δὲν ὑποχρεοῦνται τῇ ἀληθείᾳ νὰ εἰπωσὶ τι νέον, οὐδ' ἴσως καὶ νὰ γνωρίζωσιν ἀκριβῶς τί λέγουσιν. Ἀπ' ἐτέρου ὄμως οἱ εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην κατατασσόμενοι ὀφείλουσιν ἐξ ἕκταντος νὰ μεταχειρίζονται τὸν λόγον μετ' ἐξόχου τινὸς πρωτοτυπίας καὶ τέχνης. Τὸ δ' ἀκροατήριον, τερπόμενον εἰς τὰς φράσεις αὐτῶν ὡς εἰς τοὺς λαρυγγισμοὺς αἰδοῦ δὴ τὰ πηδήματα χορευτρίας, ἐπιτρέπει αὐτοῖς ὑπὸ τὸν ἔρον τοῦτον νὰ λαλῶσιν ἐπ' ἄπειρον, ἔστω καὶ μὴδὲν λέγοντες καὶ καθὼς περιμένει παρὰ τῶν ἐπιστημόνων νὰ φωτισθῇ, οὕτω ζητεῖ παρὰ τούτων νὰ θαμβωθῇ διὰ πυροτεχνίας τινος εἰκόνων, χρωμάτων καὶ σπινθήρων.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω, πᾶς δ' ἐν Εὐρώπῃ ὀρεγόμενος νὰ λαλήσῃ δημοσίᾳ πρέπει προηγουμένως ν' ἀποτείνῃ εἰς ἑαυτὸν τὰς ἐξῆς δύο ἐρωτήσεις: «Ἐγὼ τι νέον νὰ εἰπω; Ἐν ἐλλείψει αὐτοῦτου, δύνamai νὰ ἐπαναλάβω τὰ ἤδη ῥηθέντα ἄλλως περὶ ἢ ὅπως μυριακίς ἤδη ἐβρέθησαν πεζῶς τε καὶ ἐμμέτρως;» Ὁ δὲ μὴ δυνάμενος ν' ἀπαντήσῃ καταφατικῶς εἰς οὐδετέραν τῶν ἐρωτήσεων τούτων, μένει ἄφανος ὡς ἰχθὺς, ἐκτὸς ἂν ὀρέγεται τῆς δόξης νὰ καταταχθῇ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀναμασσόντων.

Ἐν Ἑλλάδι δὲν ὑπάρχει ἡ ἀπαιτούμενη δυσαναλογία γνώσεων καὶ εὐγλωττίας μεταξὺ γραφόντων καὶ ἀναγινοσκόντων, λαλούντων καὶ ἀκουόντων καθότι οἱ μὲν ἀναγνώσται καὶ οἱ ἀκροαταὶ κατ' οὐδὲν διαφέρουσι τῶν ἀλλαχοῦ, οἱ δὲ λαμβάνοντες τὸν κάλαμον ἢ τὸν λόγον, κατ' οὐδένα τρόπον δύνανται εἰσέτι νὰ συγκριθῶσι πρὸς τοὺς ἑσπερίους. Ἡ ἐν βραχεῖ χρόνῳ κατορθωθείσα τοῦ Ἐθνους ἡμῶν διανοητικὴ ἀνάπτυξις εἶναι ἀληθῶς θαυμασία, ἀλλὰ καὶ μετὰ τσαούτης δημοκρατικῆς ἰσότητος διανεμημένη, ὥστε ὑπὸ φιλολογικῆν ἐποψίν ἢ πατρὶς ἡμῶν ὀμοιάζει ὀμαλωτάτην πεδιάδα, ὅπου οὔτε ὄρη

φαίνονται, οὔτε λόφοι, οὐδ' ἐξοχὴ οἰαδῆποτε. Ἐν ἄλλαις χώραις, ὧν ὁ διανοητικὸς ἰσολογισμὸς εἶναι πολὺ κατώτερος τοῦ ἡμετέρου, ἐν Ῥωσίᾳ λ.χ. καὶ Ῥωμανίᾳ, εὐρίσκονται ἄνδρες τινὲς ὑπερέχοντες κατὰ τὸν νοῦν ἢ τὸν λόγον τὸ περὶ αὐτοὺς Κοινόν' ἐνὶ παρ' ἡμῶν ἄλλο τι δὲν ὑπάρχει εἰμὴ μόνον Κοινόν' ἀνεπτυγμένον καὶ φιλόσοφον, ἔτοιμον ν' ἀνεῖσθαι πρὸς τοὺς λαλοῦντας ἀπὸ τρίποδος μετὰ τοῦ εἰρωνικοῦ ἐκείνου μειδιάματος, ἕπερ διέστειλε τὰ χεῖλη τῶν ἀρχαίων οἰωνοσκοπῶν, ὁσάκις ἀπῆντων ἀλλήλους εἰς τὰς ἀγυῖας τῆς Ῥώμης. Καὶ τοῦτο οὐχὶ ἀδίκως ἀφοῦ ἕκαστος παρ' ἡμῶν ἀναγνώστης δύναται, χρεῖας τυχοῦσας, νὰ γράψῃ τὸ ἐπιβλίον, ἕπερ ἀναγινώσκει, καὶ ὁ τυχὸν λιθοκόπος νὰ λαξέσῃ χεῖρας καὶ πόδας, οἷοι οἱ κοσμοῦντες τὸν πρὸ τοῦ Πανεπιστημίου ἀνδριάντα τοῦ Ῥήγα Φεββαίου πιστεύου δ' ἀκόμη, ὅτι ἂν ἠδύνατο καὶ νεκρὸς ἀναστάς νὰ λαλήσῃ, ἤθελεν ἀπαγγεῖλαι ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐπικήδειον λόγον, κατ' οὐδὲν κατώτερον τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήτορος ἐκφωνουμένου.

Ἡ τοιαύτη ἐντελής ἰσοπέδωσις τῆς διανοίας, ὅσα εὐχάριστος καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὑπὸ εὐαγγελικῆν ἐποψίν, ἔχει ὅμως καὶ τὸ κακόν ν' ἀναγκάζῃ ἡμᾶς νὰ προσφεύγωμεν εἰς ξένα προῖόντα, ὁσάκις σπουδάζοντες ὀρεγόμεθα πνευματικῆς τινος ἀπολαύσεως καθότι, ἂν ὁ τόπος ἡμῶν παράγῃ μόνον ῥητινίτην, πάντων ἡμῶν ἢ γεῦσις εἶναι ἀρκούντως ἀνεπτυγμένη, ὥστε νὰ προτιμᾶ τὸν καμπανίτην καὶ τοῦτο καθιστᾶ οὐκ ὀλίγον δυσχερῆ τὴν θέσιν τοῦ οἰνοχοοῦντος τὸ ἐντόπιον νέκταρ.

Τὰ ἀνωτέρω, ὧν δύσκολον φαίνεται μοι ν' ἀμφισβητηθῇ ἢ ἀκριβῆσαι, μὲ παρεκίνησαν νὰ πιστεύσω, ὅτι οἱ ἡμέτεροι Σύλλογοι, παρ' ὧν οὐδεὶς δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐκτακτόν τινα ὠφέλειαν ἢ ἡδονήν, ἀρροῦνται τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν ἐξ εὐγενοῦς τινος αὐταπαρνήσεως, ὠθοῦσας ἡμᾶς νὰ θυσιάζωμεν ὥρας τινὰς τοῦ παρόντος χάριν τοῦ μέλλοντος. Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι δηλαδὴ, ὅτι ἂν διὰ συντόνου καλλιέργειας δὲν ἀπολαύσωμεν διανοητικὸς καρποῦς, οἷοι οἱ ἀλλαχοῦ, θέλωμεν συνειθίσαι τοῦλάχιστον εἰς τὰ ἡμέτερα, ἀπαλλαττόμενοι βαθμῶν τῆς μαστιχοῦσης ἡμᾶς ξενολατρίας. Οὕτως ἐν Γαλλίᾳ, ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ μεγάλου, ἐμποδισθείσης τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ καφέ, οἱ ἀβροδίκαιοι Γαλάται ἀντικατέστησαν αὐτῶν δι' ἀφεψήματος αὐτόχθονος κικωρικής, ἣν προῖόντος τοῦ χρόνου κατήντησαν νὰ εὐρίσκωσιν ἡδυτέρην τοῦ ἀραβικοῦ κόκκου τοιαύτην τινὰ εὐχὴν ἐξέφρασαν ἐν τινι τῶν προλόγων αὐτοῦ καὶ ὁ σοφὸς ἡμῶν φίλος κ. Δ. Βερναρδάκης, παριστῶν εἰς τοὺς κριτὰς τοῦ ἀγώνος, ὅτι τῆς νεωτέρας ἡμῶν ποιήσεως ὁ κριθίνος ἄρτος ἦτο δι' ἡμᾶς ὑγιεινότερος τῶν φραγγικῶν πλακούντων καὶ

γλυκυσμάτων. Τὸ κατ' ἐμὲ ἐκτιμῶ κατ' ἀξίαν καὶ τὴν λιτότητα καὶ τὸν πατριωτισμὸν, ὅπως δὴ ποτε ἡμῶς νομίζω ὅτι εἰς τοὺς ἐκουσίως ὑποβαλλομένους εἰς τοιαύτην δίαιταν ἀφείλεται μισθὸς οὐχὶ κατώτερος, ἢ εἰς τοὺς ἀσκητάς τοῦ Ὄρου καὶ τῆς Θηβαΐδος.

Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐθαύμαζον ὡς ὑπερτάτων ἐκδήλωσιν τῆς θείας δυνάμεως τὸ θαύμα, ἦτοι τὴν παράδοξιν τῶν νόμων τῆς φύσεως. Σήμερον ἡμῶς προτιμῶμεν νὰ θαυμάζωμεν ἀντὶ ταύτης ὡς μεγαλειότερον καὶ ὄντως θεοπρεπές θαύμα τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τῶν νόμων, οὓς ἔθεσεν ὁ Δημιουργὸς ἐν τῇ ὑπερτάτῃ αὐτοῦ σοφίᾳ, καὶ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐπικρατοῦσαν ἀπαράβατον τάξιν, καθ' ἣν ἡ αἰτία προηγείται πάντοτε τοῦ ἀποτελέσματος, ἢ ἀθροιστὶ τῆς κινήσεως, ἢ ὑγρασία τοῦ ἀμανίτου.

Συνομιλοῦντες ἐσχάτως μετὰ πολιτικοῦ ἀνδρὸς περὶ τοῦ παραδόξου φαινομένου, καθ' ὃ ἐν μὲν ταῖς λοιπαῖς σχολαῖς τοῦ Πανεπιστημίου διορίζονται οἱ ὅπως δὴ ποτε γνωρίζοντες τὴν ἱατρικὴν ἢ τὰ νομικὰ, ἐν δὲ τῇ φιλοσοφικῇ ἐποποθετήθη ὁ παῖς τις τοῦ κόμματος, μὴ τυχῶν παρὰ Θεοῦ τῆς ἀπαιτουμένης νοημοσύνης ἵνα ὑπερηγήσῃ τὴν πατρίδα ὡς ἑπαρχὸς ἢ ὑποτελώνης, ἐλάβομεν παρ' αὐτοῦ ὡς ἀπάντησιν τὸ ἀκόλουθον ἀξιωματικόν ἀπόφθεγμα: «Μία στραβὴ συνταγὴ ἔμπορεῖ νὰ σκοτώσῃ τὸν ἄρρωστον καὶ ἀνάξιον δικηγόρον νὰ καταστρέψῃ τὸν πελάτην, ἐνῶ ἐν ἐξηγήσει στραβὰ ὁ καθηγητὴς τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ἀριστοτέλην τὸ κακὸν δὲν εἶναι μέγαλον.» Τοιαύτη τις θεωρία ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰ γράμματα, τὴν ποίησιν, τοὺς συλλόγους καὶ τοὺς διαγωνισμούς. Ἀφ' ἐνός μὲν νομίζομεν τὴν ὑπαρξίν καὶ τὴν πληθύν τούτων ἀναγκαίαν εἰς ἕνος προωρισμένον νὰ φωτίσῃ τὴν Ἄνατολὴν, ἀφ' ἑτέρου δὲ περὶ τῆς ποιότητος αὐτῶν εἰμεθα ἐπίσης ἀδιάφοροι, ὅσον νεόπλουτος παντοπώλης εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν χρυσοδέτων τόμων του, τῶν ὁποίων προορισμὸς εἶναι κατ' αὐτὸν οὐχὶ ν' ἀναγινώσκωνται, ἀλλὰ ν' ἀποτελῶσι βιβλιοθήκην, ἀναγκαῖον σκεῦος εὐρωπαϊκῶς ὑπηρετιζομένου μεγάρου. Τὸ δὲ ὄντως περίεργον εἶναι ὅτι ὁ Ἕλληνας, οὔτε πνεύματος οὔτε νοημοσύνης ἀμοιρῶν, οὐδόπως ἀπατάται περὶ τῆς ἀξίας πάντων τούτων. Ἀλλ' ἐξ ἀνοχῆς καὶ βραθυμίας ἀκολουθῶν τὸ ἐπικρατοῦσαν ρεύμα τῆς ἐπιδείξεως, θέλει Ἀκαδημίας ἐν πληρεστάτῃ γνώσει ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν ἀκαδημαῖοι ἀνδρες, βραβεύει ἔργα τὰ ὅποια ἐξ ἑλης καρδίας περιφρονεῖ, χειροκροτεῖ ἀηδιάζων, ἀκροᾶται χασμώμενος ἀτελευτήτους λόγους καὶ εἶναι ὁ ἴδιος ἕτοιμος νὰ ὀμιλήσῃ ἐκ τοῦ προχείρου περὶ πάντος πράγματος, οὐχὶ ἐκ τύφου ἢ ὑπερβαλλούσης πεποιθήσεως εἰς τὰς γνώσεις

του, ἀλλ' ἀπλῶς διότι νομίζει τὴν ἐκστόμισιν λήρων πράγμα ὅπως καθ' ἑαυτὸ ἀδιάφορον καὶ ἀβλαβές.

Διὰ τὴν πλειονοψηφίαν τῶν σήμερον Ἑλλήνων ἢ ποίησις καὶ τὰ γράμματα εἶναι ἐπὶ τοῦ παρόντος εὐρωπαϊκῆ πολυτέλεια, συρμὸς, πόρος ζωῆς, μέσον ἐπιδείξεως καὶ οὐχὶ ἀνάγκαι τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας.

Ε. Δ. Ρούμπ.

Ἡ ΛΘΕΪΑ

Κατὰ τὸν Βάκωνα, μία τῶν ἀποδείξεων ὅτι ἡ ἀθεία δὲν εἶνε ἐπιζωμένη ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου, ἔστω καὶ ὁ ἄμετρος πόθος ὃν ἔχουσιν οἱ ὀπαδοὶ αὐτῆς νὰ διαδώσωσι τὴν δοξασίαν ταύτην. Ὁ μὴ δυσπιστῶν πρὸς τὴν ἰδίαν γνώμην, δὲν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπιζητῇ ἔξωθεν ἐρείσματα αὐτῆς καὶ ὑπερμάχους. Ὁ ἀγωνιζόμενος νὰ πείσῃ ἄλλους, θέλει πρὸ πάντων νὰ κείσῃ ἑαυτὸν.

Μήπως ὁ Βολταίρος, ἀφοῦ διήγαγε τὸν βίον ἅπαντα ἐμπαίζων καὶ ἀμφισβητῶν τὴν ὑπαρξίν τοῦ Ὑπερταίου Ὄντος, δὲν ἐμελοποίησεν, ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου, τὸν κάλλιστον πρὸς τὸν Θεὸν ὕμνον;

Dieu qu'on méconnaît, Dieu que tout annonce,
Entends le dernier mot que ma bouche prononce.
Si je t'ai méconnu, c'est en cherchant la loi;
Mon cœur peut s'égarer, mais il est plein de toi.

Τὴν κραυγὴν ταύτην τοῦ ἐκνεύσαντος ἀθέου ἰδοῦ πῶς μεθρημένευσεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν εἰς τῶν ἐγκρίτων συνεργατῶν ἡμῶν

Σ. τ. Δ.

Θεὲ, Σὺ, "Ὀν ἀρνείται τις, ἀλλ' "Ὀν τὴ πάν ἔγγιλλει,
Τὴν λέξιν, ἣν τὸ στόμα μου νὰ εἶπ' ὑπέρτατην μέλλει,
Ἐπάκουσον: Τὸν νόμον Σου,
Ἐάν Σὺ παρεγνώρισαι, εἰρήσων. Σοῦ δὲ μένει,
Σοῦ πλήρης ἡ καρδία μου, καὶ ἀποπλανουμένη
Ἴσως ἀπὸ τὸν ἄρμον Σου.

ΛΑΗΘΕΙΑΙ

* * * Ἐν τῶν γνωρισμάτων τοῦ σήμερον Ἕλληνας εἶνε νὰ ὀμιλῇ ἀπλῶς ἵνα ὀμιλῇ, ἐν γνώσει ὅτι δὲν λέγει τίποτε. (Α. Dumont.)

* * * Ἡ ποίησις δὲν εἶνε ἄρτος ἐπιούσιος, ὅστε ἐν ἐλλείψει ἄλλου καλλιτέρου ν' ἀρκώμεθα εἰς τὸν κατώτερον δὲν εἶνε πρώτη ἀνάγκης πράγμα, ἀλλὰ τρυφή καὶ πολυτέλεια, ἣτις πρέπει ἢ νὰ ἦνε κλή, ἢ νὰ λείπῃ διόλου. Ὁ ποιητὴς, εἴτε ἀετὸς εἶνε ὡς ὁ Πίνδαρος, εἴτε στρουθίον ὡς ἄλλοι κατώτεροι, πρέπει πάντοτε νὰ πετῇ. (Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος).

Ὁ δυνάμενος ν' ἀριθμῆται ἀκριβῶς τὸ ποσὸν τῶν ἀμαρτημάτων του εἶνε ἀριστος λογιστής.